

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 737/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Róbertom Kučerom, advokátska kancelária, Veľká Okružná 39, Žilina, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 299/2005, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 299/2005 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 299/2005 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva spoločne a nerozdielne finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet advokáta Mgr. Róberta Kučeru, advokátska kancelária, Veľká Okružná 39, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 737/2017-10 z 5. decembra 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 299/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Následne ústavný súd 17. januára 2018 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

3. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 7. marca 2018. V jeho prílohe sa nachádzalo vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„6.6.2005 - zapísanie nového spisu pod sp. zn. 8Ro/212/2005

11.8.2005 - výzva na predloženie originálu plnej moci

26.8.2005 - predloženie plnej moci práv. zást. a upresnenie úroku z omeškania
08.12.2005 - prevod spisu do C - z iného oddelenia (spis 8RO/212/2005)
1.2.2006 - vydané uznesenie na doplnenie a upresnenie návrhu, právoplatné dňa
6.2.2006
6.3.2006 - podané doplnenie návrhu práv. zást.
14.3.2006 - výzva na zaplatenie súdneho poplatku za návrh
3.4.2006 - zaplatenie súdneho poplatku
18.4.2006 - vydanie platobného rozkazu
17.5.2006 - podaný odpor proti platobnému rozkazu
8.6.2006 - uložené uznesením na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor,
právoplatné dňa 28.6.2006
8.6.2006 - doručovanie rovnopisu odporu
24.8.2006 - doručené súdu vyjadrenie k podanému odporu proti platobnému rozkazu
30.8.2006 - pojednávanie /odročené na 20.9.2006/
6.9.2006 - podanie návrhu práv.zást. navrhovateľa na vykonanie dôkazov
20.9.2006 - pojednávanie /odročené na neurčito/
7.11.2006 - návrh práv. zást. navrhovateľa na zrušenie vykonania dôkazov
11.12.2006 - pojednávanie /odročené na 29.1.2007/
29.1.2006 - pojednávanie /odročené na neurčito/
7.10.2009 - pojednávanie /vyhlásený rozsudok: žaloba zamietnutá/
18.12.2009 - podané odvolanie práv. zást. navrhovateľa
30.12.2009 - uznesením uložené navrhovateľovi zaplatiť súdny poplatok za odvolanie
18.1.2010 - spis zaslaný na KS Žilina, odvolanie navrhovateľa
8.2.2010 - oznámenie o úmrtí účastníka konania - odporcu
24.3.2010 - žiadosť notárskemu úradu o oznámenie okruhu dedičov
13.4.2010 - oznámenie okruhu dedičov notárskym úradom
30.4.2010 - žiadosť práv. zást. navrhovateľa, či trvá na podanom návrhu, pretože
odporca zomrel
21.5.2010 - odpoveď práv. zást. o trvaní na podanom návrhu
2.6.2010 - zaslanie rozsudku OS Žilina dedičom odporcu a zároveň vyzvaní
na možnosť sa k veci vyjadriť

31.8.2010 - krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, právoplatné dňa 9.11.2010

19.10.2010 - návrat spisu

19.6.2013 - pojednávanie /odročené na neurčito/

18.7.2013 - predloženie dôkazu o špecifikácii diela

4.3.2015 - pojednávanie

11.3.2015 - zrušenie termínu ohliadky na mieste samom dňa 20.3.2015

25.1.2018 - vytýčený termín pojednávania na deň 23.2.2018. “

4. K uvedenej chronológii, ktorej úplnosť a správnosť ústavný súd overil, dodáva, že 23. februára 2018 sa pojednávanie odročilo na 6. apríl 2018 s tým, že stranám bola poskytnutá lehota na mimosúdne riešenie sporu.

5. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení tiež navrhla, aby ústavný súd „*obmedzil rozhodnutie Ústavného súdu na konštatovanie prietahov bez priznania finančného zadošťačenia*“ odôvodňujúc to tým, že „*sťažovatelia vystupujú v spore procesnom postavení žalovanej strany, ktorá aktuálne rokuje so žalobcom o zmierlivom usporiadaní ich záväzkovo- právneho vzťahu, pri súčasnom zohľadnení možnej ujmy, príp. neistoty spôsobenej sťažovateľom postupom súdu*“.

6. Právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 19. marca 2018 vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom. Vo svojom vyjadrení zotrval na stanovisku o dôvodnosti sťažnosti a uviedol, že „*sťažovatelia však pristúpili k rokovaniu o mimosúdnom riešení sporu len z dôvodu, že nemajú dôveru v spravodlivé a rýchle rozhodnutie Okresného súdu Žilina v predmetnej veci, pretože prietahy naďalej trvajú*“.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom sú sťažovatelia žalovanými, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je zaplatenie sumy 3 033,33 € (91 381 Sk) s príslušenstvom z titulu vykonaných, ale nezaplatených stavebných prác v rodinnom dome sťažovateľov. Ústavný súd v nadväznosti na to ďalej konštatuje, že predmetné konanie môže v danej veci predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s preukázaním vykonaných stavebných prác a stanovením ich celkovej ceny. Znalecké dokazovanie a ani ohliadka na mieste samom však dosiaľ neboli okresným súdom nariadené, resp. uskutočnené, a preto doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať na vrub zložitosti prerokúvanej veci.

17. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho

konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľov, ktoré by prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“).

19. Ústavný súd konštatuje, že konanie vo veci (od podania žalobného návrhu 6. júna 2005 až dosiaľ) trvá takmer 13 rokov, pričom vo veci bol 18. apríla 2006 vydaný platobný rozkaz a následne 7. októbra 2009 rozsudok, ktorý bol odvolacím súdom zrušený. Táto dĺžka napadnutého konania je celkom zjavne neprimeraná.

20. Z predloženého súdneho spisu ústavný súd identifikoval tri obdobia neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, a to obdobie v trvaní viac ako dva a pol roka od 19. októbra 2010, keď bol okresnému súdu vrátený spisový materiál po odvolacom konaní, do uskutočnenia ďalšieho relevantného úkonu pojednávania 19. júna 2013, a obdobie v trvaní 20 mesiacov medzi dvomi pojednávaniami (19. jún 2013 až 4. marec 2015). Za tretie obdobie bezprecedentnej nečinnosti možno označiť ďalšie takmer trojročné obdobie od pojednávania uskutočneného 4. marca 2015 do uskutočnenia ďalšieho pojednávania 23. februára 2018.

21. Ústavný súd uvádza, že obdobie od 19. januára 2010 do 19. októbra 2010 v trvaní 10 mesiacov, počas ktorého bol spis okresného súdu na krajskom súde, nemožno pričítať na vrub okresnému súdu.

22. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) taktiež konštatoval, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

23. O nesústredenom postupe okresného súdu svedčí skutočnosť, že okresný súd až po ôsmich mesiacoch od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu uznesením z 1. februára 2006 vyzval na upresnenie a doplnenie návrhu, hoci požadované listinné dôkazy boli predložené už pri podaní žaloby.

24. Postup okresného súdu bol poznačený aj ďalšou neefektívnosťou, keď krajský súd uznesením sp. zn. 8 Co 24/2010 z 28. mája 2013 napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 8 C 299/2005 zo 7. októbra 2009 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a v odôvodnení svojho rozhodnutia okresnému súdu vytkol, že návrh zamietol napriek tomu, že konštatoval danosť ním uplatňovaného nároku. V ďalšom konaní uložil okresnému súdu nariadiť znalecké dokazovanie pre účely ocenenia vykonaných stavebných prác, ktorých rozsah má stanoviť pri ohliadke za prítomnosti všetkých účastníkov konania.

25. S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

26. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že dochádzalo k porušovaniu označených práv sťažovateľov aj po vyslovení príkazu konať bez zbytočných prietáhov nálezom sp. zn. I. ÚS 729/2014 zo 4. marca 2015 v napadnutom konaní, opätovne prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa právoplatného rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku nálezu).

III.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

28. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovatelia v sťažnosti žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € každému z nich, ktoré odôvodnili intenzitou zásahov do ich práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

30. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného okresným súdom, prihliadajúc na skutočnosť, že návrh vo veci bol podaný na okresnom súde ešte v roku 2005, berúc do úvahy predmet konania, správanie sťažovateľov, nerešpektovanie príkazu vysloveného nálezom sp. zn. I. ÚS 729/2014 zo 4. marca 2015 a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € sťažovateľom spoločne a nerozdielne za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

32. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľov si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 551,60 €.

33. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

34. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2016 v sume 884 €. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti, podanie vo veci samej) po 147,33 €. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Ďalej má právny zástupca sťažovateľov aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,84 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Keďže právny zástupca sťažovateľov je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, odmena a náhrady sa zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty.

35. Ústavný súd tak priznal sťažovateľom náhradu trov konania v celkovej sume 374,81 €.

36. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 255 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2018